

تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ تىل - ئەدەبىيات ئىمتىھان ئىزاھاتى

I سوئال چىقىرىشتىكى ئاساس

بۇ «ئىزاھات» شىنجاڭ مائارىپ نەشرىياتى 2015- يىلى نەشر قىلغان ئادەتتىكى تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ دەرسلىكى — «تىل - ئەدەبىيات» زۆرۈر دەرسلىك 1-، 2-، 3-، 4-، 5- كىتابلاردىكى مەزمۇنلار بىلەن شىنجاڭ مائارىپ نەشرىياتى 2015- يىلى نەشر قىلغان تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ 7-، 8-، 9- يىللىق «تىل - ئەدەبىيات» دەرسلىكى (ئالتە قىسىم كىتاب) دىكى مەزمۇنلارنى ئاساس قىلىپ تۈزۈلدى. «ئىزاھات» تا «تىل - ئەدەبىيات دەرس ئۆلچىمى» نىڭ تەلىپى گەۋدىلەندۈرۈلدى، شۇنداقلا ئىمتىھان بەرگۈچىلەرنىڭ تىل - ئەدەبىيات جەھەتتىكى ئۇنىۋېرسال ساپاسى، ئاساس بىلىمى ۋە كەسپىي قابىلىيىتىنى سىناش ئالاھىدە كۆزدە تۇتۇلدى.

II ئىقتىدار تەلىپى

ئىمتىھاندا ئىمتىھان بەرگۈچىلەرنىڭ ئەستە ساقلاش، چۈشىنىش، تەھلىل قىلىش، قوللىنىش، زوق ئېلىش ۋە باھا بېرىش قاتارلىق بەش خىل ئىقتىدارىنى سىناش ئاساس قىلىندۇ. بۇ بەش خىل ئىقتىدار تۆۋەندىكىدەك بەش قاتلامدا ئىپادىلىنىدۇ.

A ئەستە ساقلاش: بۇ قاتلامدا پەرقلەندۈرۈش بىلەن ئەستە ساقلاش ئىقتىدارىنى سىناش مەقسەت قىلىندۇ. بۇ تىل - ئەدەبىيات ئىقتىدارىنىڭ ئەڭ ئاساسىي قاتلىمى ھېسابلىنىدۇ.

B چۈشىنىش: بۇ قاتلامدا تىل - ئەدەبىيات ئاساسىي بىلىملىرىنى ئەمەلىيەتكە باغلاپ مۇستەقىل چۈشەندۈرۈش ئىقتىدارىنى سىناش مەقسەت قىلىندۇ. بۇ ئەستە ساقلاش قاتلىمىغا نىسبەتەن بىر بالداق يۇقىرى ئىقتىدار قاتلىمى ھېسابلىنىدۇ.

C تەھلىل قىلىش: بۇ قاتلامدا مۇستەقىل ئوقۇپ چۈشىنىش، ھۆكۈم قىلىش، يىغىنچاقلاش ۋە خۇلاسەلەش ئىقتىدارىنى سىناش مەقسەت قىلىندۇ. بۇ ئەستە ساقلاش بىلەن چۈشىنىش ئاساسىدا يەنىمۇ بىر بالداق يۇقىرى ئىقتىدار قاتلىمى ھېسابلىنىدۇ.

D قوللىنىش: بۇ قاتلامدا تىل - ئەدەبىياتقا دائىر ئەمەلىي قوللىنىش ئىقتىدارىنى سىناش مەقسەت قىلىندۇ. بۇ ئەستە ساقلاش، چۈشىنىش ۋە تەھلىل

قىلىپ ئومۇملاشتۇرۇش قاتلاملىرىنى ئاساس قىلغان ھالدا ئىپادىلەش جەھەتتە تەرەققىي قىلغان ئىقتىدار قاتلىمى ھېسابلىنىدۇ.

E زوق ئېلىش ۋە باھا بېرىش: بۇ قاتلامدا ئوقۇغان ماقالە - ئەسەرلەر، ماتېرىياللاردىن بەدىئىي ۋە ئېستېتىك زوق ئېلىش ھەمدە باھا بېرىش ئىقتىدارىنى سىناش مەقسەت قىلىنىدۇ. بۇ يۇقىرىقى تۆت قاتلامنى ئاساس قىلغان ھالدا ئوقۇش جەھەتتە تەرەققىي قىلغان ئىقتىدار قاتلىمىدىن ئىبارەت.

ئىمتىھاندا A، B، C، D، E دىن ئىبارەت بەش خىل ئىقتىدار بويىچە قىيىنلىق دەرىجىسى ئوخشاشمىغان سوئاللار ئارقىلىق سىناش ئېلىپ بېرىلىدۇ.

III ئىمتىھان شەكلى

1. ئىمتىھان قۇرۇلمىسى:

ئىمتىھان يازمىچە، يېپىق ئىمتىھان ئېلىش ئۇسۇلى بويىچە ئېلىنىدۇ. ئىمتىھان سوئالى سوئال قەغىزى ۋە جاۋاب يېزىش قەغىزىدىن ئىبارەت ئىككىگە ئايرىلىدۇ. سوئال قەغىزىگە يېزىلغان جاۋابلار بىردەك ئىناۋەتسىز قىلىنىدۇ.

2. ئىمتىھان ۋاقتى ۋە نومۇرى:

ئىمتىھان ۋاقتى 150 مىنۇت، سوئالنىڭ تولۇق نومۇرى 150 نومۇر بولىدۇ. (بۇنىڭ ئىچىدە ئۈنۈپرسال سىناش قىسمى 30 نومۇر، پەن كەسپىي بىلىمنى سىناش 120 نومۇر بولىدۇ.)

3. سوئالنىڭ ئاسان - قىيىنلىق نىسبىتى:

ئىمتىھان سوئاللىرىنىڭ ئاسان - قىيىنلىق نىسبىتى 6: 2: 2 بويىچە بولىدۇ. يەنى، ئاسان سوئال % 60 نى، ئوتتۇرىھال سوئال % 20 نى، بىرقەدەر قىيىن سوئال % 20 نى ئىگىلەيدۇ.

4. سوئالنىڭ مەزمۇن نىسبىتى:

سوئالدا تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ تىل - ئەدەبىيات دەرسلىكىدىن % 70، تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ تىل - ئەدەبىيات دەرسلىكىدىن % 30 سوئال چىقىرىلىدۇ.

5. سوئال تىپى:

(1) تاللاش سوئالى

(2) بوش ئورۇن تولدۇرۇش سوئالى

(3) قىسقىچە جاۋاب بېرىش سوئالى

(4) كۆنۈكمە ئىشلەش سوئالى

(5) تەھلىل قىلىش سوئالى

(6) يېزىقچىلىق سوئالى

IV ئىمتىھان تەلىپى

1. ئوقۇپ چۈشىنىش

(1) تېكىستلەرنىڭ ماۋزۇسى، ژانىرى، ئاپتورى ۋە دۆلەت تەۋەلىكى ھەققىدىكى ئاساسلىق ئۇچۇرلارنى ئەستە ساقلاش.

(2) ئېپىك ئەسەرلەر ۋە سەھنە ئەسەرلىرىدىكى ئاساسلىق پېرسوناژلار ۋە ئۇلارنىڭ خاراكتېرى، ئىندىۋىدۇئال ئالاھىدىلىكى، ئاپتورنىڭ ئەسەرگە سىڭدۈرگەن ئاساسلىق ئىدىيەسىنى چۈشىنىش.

(3) شېئىرىي ئەسەرلەردىكى شائىرنىڭ ئىدىيەۋى ھېسسىياتىنى، شېئىردىكى تەسەۋۋۇر، ئوبراز ۋە ئىستىلىستىكىلىق ۋاسىتىلەرنى پۇختا ئىگىلەش.

(4) ماقالىلەردىكى تۈپكى كۆز قاراشنى چۈشىنىش ۋە ئاپتورنىڭ يېزىقچىلىق ماھارىتىنى پۇختا ئىگىلەش.

(5) ئېپىك ئەسەرلەردىكى سۈرپەت بۆلەكلىرى، ئاپتورنىڭ ئوبراز يارىتىشتا قوللانغان پورتىرېت تەسۋىرى، ئىچكى كەچۈرمە تەسۋىرى، تىل تەسۋىرى، ھەرىكەت تەسۋىرى ۋە مۇھىت تەسۋىرلىرىنى پەرقلەندۈرۈپ بېرەلەيدىغان بولۇش.

(6) مۇھاكىمە ماقالىلىرىدىكى مەركىزىي نۇقتىئىيەزەر، دەلىل ۋە ئىسپاتلاش؛ چۈشەندۈرۈش ماقالىلىرىدىكى چۈشەندۈرۈش ئۇسۇللىرى؛ باياناتى ئەسەرلەردىكى باياناتنىڭ ئامىللىرى قاتارلىقلارنى ئايرىپ بېرەلەيدىغان بولۇش.

(7) كىلاسسىك ئەسەرلەردىن ھوزۇرلىنىش، ئەسەر مەزمۇنىنى چۈشىنىش، ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلىدا يەشمىسىنى يېزىپ بېرەلەيدىغان، شۇنداقلا ئۇنىڭدا ئىپادىلەنگەن ئىدىيەۋى ھېسسىياتىنى يىغىنچاقلىيالايدىغان بولۇش.

2. ئۇيغۇر تىلى

ئۇيغۇر تىلىنىڭ قائىدە - قانۇنىيەتلىرىنى پۇختا ئىگىلەش، بىلىم نۇقتىلىرىنى توغرا تونۇش، مۇھىم نۇقتىلار ۋە ئۇنىڭغا ئالاقىدار تەلەپلەرنى چۈشىنىش، ئۇيغۇر تىلىنىڭ قائىدە - قانۇنىيەتلىرى ھەققىدىكى چۈشەنچىلەرنى ئەمەلىي مەسىلىلەرگە باغلاپ چۈشەندۈرۈپ بېرەلەيدىغان، قوللىنىلالايدىغان بولۇش.

3. ئىزدىنىشلىك ئۆگىنىش

«ئىزدىنىشلىك ئۆگىنىش» تېمىلىرىغا ئالاقىدار ئاساس بىلىم، چۈشەنچە ۋە

ئۇچۇرلارنى جۇغلاش، ئەستە ساقلاشقا ئەھمىيەت بەرگەن بولۇش.

4. يېزىقچىلىق

- (1) بېرىلگەن ماتېرىيالغا ماس كېلىدىغان تېما تاللىيالايدىغان، ھەمدە شۇ تېما ئاساسىدا زۆرۈر ماتېرىياللاردىن پايدىلىنىپ يازالايدىغان بولۇش.
- (2) ماقالە - ئەسەرنىڭ مەزمۇنى ساغلام، كۆز قاراش ئېنىق ۋە چوڭقۇر، مەركىزىي ئىدىيەسى روشەن ئىپادىلەنگەن بولۇش.
- (3) قۇرۇلمىسى پۇختا، قاتلاملىرى ئېنىق، باش - ئاخىرى ماسلاشقان بولۇش.
- (4) ئىپادىلەش ئۇسۇللىرى ۋە ئىپادىلەش ۋاسىتىلىرىدىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىش، تىلى توغرا، جانلىق، ئوبرازلىق بولۇش.
- (5) ئىملاسى توغرا، تىنىش بەلگىلەر جايىدا قويۇلغان بولۇش.

V ئىمتىھان مەزمۇن دائىرىسى

ئىمتىھان سوئالى شىنجاڭ مائارىپ نەشرىياتى 2015 - يىلى نەشر قىلغان ئادەتتىكى تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپ دەرسلىكى — «تىل - ئەدەبىيات» زۆرۈر دەرسلىك 1 - ، 2 - ، 3 - ، 4 - ، 5 - كىتابلاردىكى مەزمۇنلار بىلەن شىنجاڭ مائارىپ نەشرىياتى 2015 - يىلى نەشر قىلغان تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ 7 - ، 8 - ، 9 - يىللىق «تىل - ئەدەبىيات» دەرسلىكى (ئالتە قىسىم كىتاب) دىكى مەزمۇنلارنى ئاساس قىلىپ چىقىرىلىدۇ، شۇنداقلا دەرىستىن سىرتقى ماتېرىياللارمۇ مەلۇم نىسبەتتە ئېلىنىدۇ، ئوقۇش تېكىستلىرىدىن سوئال چىقىرىلمايدۇ.